

ખાસ આમનોંધ (Journal Proper)

1. પ્રસ્તાવના	5. આખરનોંધો
2. ખાસ આમનોંધનો અર્થ	6. હવાલાનોંધ
3. ખાસ આમનોંધમાં નોંધાતા વ્યવહારો	7. ભૂલસુધારણા નોંધ — સ્વાધ્યાય
4. ખાતાની ફેરબદલીના વ્યવહારો	

1. પ્રસ્તાવના (Introduction)

આપણે અગાઉ પેટાનોંધોના પ્રકરણમાં વિવિધ પેટાનોંધોનો અભ્યાસ કર્યો. ખાસ આમનોંધ પણ પેટાનોંધનો જ એક પ્રકાર છે. જે વ્યવહારની નોંધ અન્ય કોઈ પેટાનોંધમાં ન થાય, તેવા ધંધાકીય વ્યવહારો નોંધવા માટે ખાસ આમનોંધ રાખવામાં આવે છે. આમ, જે વ્યવહારો ખરીદનોંધ, વેચાણનોંધ, ખરીદપરત નોંધ, વેચાણપરત નોંધ, લેણીહૂંડી નોંધ, દેવીહૂંડી નોંધ, રોકડમેળ કે પેટા રોકડમેળમાં નોંધી શકાય તેવા ન હોય તેવા વ્યવહારો ખાસ આમનોંધમાં નોંધાય છે. દા.ત., ₹ 5000નું ફર્નિચર પાર્શ્વવને વેચ્યું. અહીં મિલકતનું ઉધાર વેચાણ કરવામાં આવેલ છે, જે ઉપર્યુક્ત પૈકીની કોઈ પણ પેટાનોંધમાં નોંધી શકાતું નથી. આવા ધંધાકીય વ્યવહારો ખાસ આમનોંધમાં નોંધવામાં આવે છે, જે પેટાનોંધોનો જ એક ભાગ છે.

2. ખાસ આમનોંધનો અર્થ (Meaning of Journal Proper)

અન્ય પેટાનોંધોમાં જે વ્યવહારો સામાન્યતઃ નોંધાતા નથી તેવા વ્યવહારો જે પેટાનોંધમાં નોંધવામાં આવે છે, તેને ખાસ આમનોંધ કહે છે.

ખાસ આમનોંધનો ઉપયોગ ખૂબ જ મર્યાદિત સ્વરૂપના વ્યવહારો માટે કરવામાં આવે છે. ખાસ આમનોંધનો નમૂનો અગાઉ શીખી ગયેલ આમનોંધ જેવો જ છે. જેમાં તારીખ, વિગત, ખા.પા., ઉધાર રકમ અને જમા રકમ એમ પાંચ ખાનાં હોય છે, જે નીચે મુજબ દર્શાવી શકાય છે.

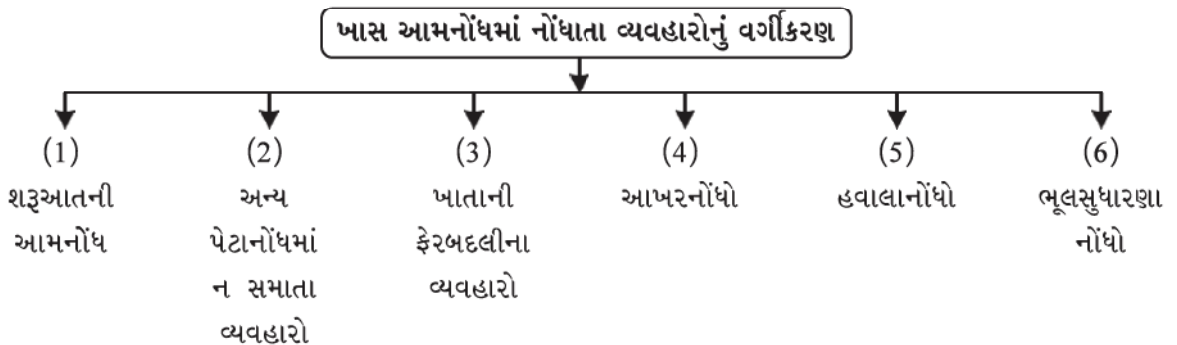
શ્રીની ખાસ આમનોંધ

તારીખ	વિગત	ખા.પા.	ઉધાર (₹)	જમા (₹)

3. ખાસ આમનોંધમાં નોંધાતા વ્યવહારો (Transactions of Journal Proper)

આપણે જાણીએ છીએ કે જે વ્યવહારો અન્ય પેટાનોંધોમાં નોંધી શકાય તેવા ન હોય તેવા વ્યવહારો ખાસ આમનોંધમાં નોંધાય છે.

સામાન્ય રીતે ખાસ આમનોંધમાં નીચે મુજબના વ્યવહારો નોંધવામાં આવે છે :

(બ) એવા વ્યવહારો જેના માટે અલગ પેટાનોંધો રાખી હોય નહિ : કેટલીકવાર અમુક પ્રકારના વ્યવહારોની સંખ્યા ખૂબ જ મર્યાદિત હોય છે. તેવા વ્યવહારો માટે અલગ પેટાનોંધો ન રાખવામાં આવે, તો તેવા વ્યવહારો ખાસ આમનોંધમાં નોંધવામાં આવે છે. દા.ત., હૂંડીઓના વ્યવહારોની પેટાનોંધો બધા જ વેપારીઓ રાખતા નથી. ત્યારે તેવા હૂંડીઓના વ્યવહારોની નોંધ ખાસ આમનોંધમાં કરવામાં આવે છે તેમજ ઘણીવાર ઘણા વેપારીઓ પરતનોંધો એટલે કે ખરીદમાલપરત નોંધ અને વેચાણમાલપરત નોંધ રાખતા નથી. આ સંજોગોમાં ખરીદપરત કે વેચાણપરતના વ્યવહારો પણ ખાસ આમનોંધમાં જ નોંધવામાં આવે છે.

ઉદાહરણ 1 : યુવરાજ લેણીહૂંડી, દેવીહૂંડી, ખરીદપરત અને વેચાણપરતના વ્યવહારો માટે અલગ પેટાનોંધો રાખતા નથી.

નીચેના વ્યવહારોની નોંધો ખાસ આમનોંધમાં લખો :

- (1) મયૂર નામના દેવાદાર પર લેણાંની વસૂલાત માટે ₹ 8000ની હૂંડી લખી, જે તેમણે સ્વીકારીને પરત કરી.
- (2) આપણા ₹ 7000ના દેવા પેટે કેતને લખેલી ₹ 5000ની હૂંડી આપણે સ્વીકારીને પરત કરી.
- (3) મયૂરે સ્વીકારેલી હૂંડી પાકતી તારીખે નકારાઈ.
- (4) ₹ 4000નો માલ ચેતનને પરત કર્યો. આ માલ દસ દિવસ પહેલાં ત્રણ માસની મુદતે શાખ પર ખરીદવામાં આવ્યો હતો.
- (5) પ્રણવે ₹ 2000નો માલ પરત કર્યો. જે આપણે બે માસની મુદતે શાખ પર વેચ્યો હતો.

શ્રી યુવરાજની ખાસ આમનોંધ

તારીખ	વિગત	ખા.પા.	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
1	લેણીહૂંડી ખાતે તે મયૂર ખાતે [ખા.જે. : ₹ 8000ની હૂંડી મયૂરે સ્વીકારી તેના.]		8000	8000
2	કેતન ખાતે તે દેવીહૂંડી ખાતે [ખા.જે. : ₹ 5000ની દેવીહૂંડી સ્વીકારી કેતનને પરત કરી તેના.]		5000	5000
3	મયૂર ખાતે તે લેણીહૂંડી ખાતે [ખા.જે. : ₹ 8000ની મયૂરની હૂંડી નકારાઈ તેના.]		8000	8000
4	ચેતન ખાતે તે ખરીદમાલપરત ખાતે [ખા.જે. : ₹ 4000નો માલ ચેતનને પરત કર્યો તેના.]		4000	4000
5	વેચાણમાલપરત ખાતે તે પ્રણવ ખાતે [ખા.જે. : ₹ 2000નો માલ પ્રણવે પરત કર્યો તેના.]		2000	2000
	કુલ સરવાળો		27,000	27,000

(ક) વિશિષ્ટ પ્રકારના વ્યવહારો જે અન્ય પેટાનોંધોમાં નોંધવામાં આવતા નથી : અમુક વિશિષ્ટ પ્રકારના વ્યવહારોની નોંધ અન્ય કોઈ પેટાનોંધમાં કરવામાં આવતી નથી, તેથી તેમની નોંધ ખાસ આમનોંધમાં કરવામાં આવે છે.

દા.ત., (1) ધર્માદામાં આપેલ માલ (2) નમૂનાથી ગયેલ માલ (3) અંગત વપરાશ માટે લીધેલ માલ (4) હૂંડીની નકરામણી (5) ધાલખાધ (6) લેણીહૂંડીનો વેચાણશેરો (7) આગ, અકસ્માત, ચોરી વગેરેથી થયેલ માલનું નુકસાન (8) ઘસારો.

ઉદાહરણ 2 : નીચેના વ્યવહારો પરથી શ્રી અમરનાથના ચોપડે ખાસ આમનોંધ લખો :

2014

ઓક્ટો. 1 ₹ 1500નો માલ ધર્માદામાં આપ્યો.

2 ₹ 3000નો માલ નમૂના તરીકે મફતમાં વહેંચ્યો.

3 ₹ 2500નો માલ અંગત વપરાશ માટે ધંધામાંથી લઈ ગયા.

4 ₹ 4000ની હૂંડી જે પ્રિયંકાએ સ્વીકારી હતી તે પાકતી તારીખે નકારાઈ.

5 ₹ 3500 જે નરેશ પાસે લેણા હતા તે વસૂલ થઈ શકે તેમ નથી.

6 ₹ 2000ની લેણીહૂંડી વેચાણશેરો કરી ₹ 2050ના દેવા પેટે પંકજને આપી.

7 ₹ 5000નો માલ આગથી બળી ગયો. જેની સામે વીમા કંપનીએ ₹ 4000નો દાવો મંજૂર કર્યો.

8 ₹ 7000ની પડતરકિંમતનો માલ આપી ₹ 8000નું ફર્નિચર ખરીદ્યું.

શ્રી અમરનાથની ખાસ આમનોંધ

તારીખ	વિગત	ખા.પા.	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
2014 ઓક્ટો.				
1	ધર્માદા ખાતે તે ખરીદ ખાતે [ખા.જે. : ₹ 1500નો માલ ધર્માદામાં આપ્યો તેના.]	ઉ	1500	1500
2	જાહેરાત ખર્ચ ખાતે તે ખરીદ ખાતે [ખા.જે. : ₹ 3000નો માલ નમૂના તરીકે મફત વહેંચ્યો તેના.]	ઉ	3000	3000
3	ઉપાડ ખાતે તે ખરીદ ખાતે [ખા.જે. : ₹ 2500નો માલ અંગત વપરાશ માટે લઈ ગયા તેના.]	ઉ	2500	2500
4	પ્રિયંકા ખાતે તે લેણીહૂંડી ખાતે [ખા.જે. : ₹ 4000ની પ્રિયંકાની હૂંડી નકારાઈ તેના.]	ઉ	4000	4000

5. આખરનોંધો (Closing Entries)

હિસાબી વર્ષને અંતે ખાતાં બંધ કરવાની નોંધો એટલે આખરનોંધો. હિસાબી વર્ષનાં અંતે માલનાં ખાતાં તેમજ માલની ખરીદીને લગતા ખર્ચનાં ખાતાં વેપાર ખાતે લઈ જઈ બંધ કરવામાં આવે છે અને ઊપજનાં ખાતાં તથા ખર્ચનાં ખાતાં નફા-નુકસાન ખાતે લઈ જઈ બંધ કરવામાં આવે છે. આ ખાતાંઓ બંધ કરવા લખવામાં આવતી નોંધોને આખરનોંધો કહેવામાં આવે છે. બધા જ પ્રકારની આખરનોંધોનો સમાવેશ ખાસ આમનોંધમાં કરવામાં આવે છે.

દા.ત., વર્ષના અંતે ખરીદખાતાની બાકી ₹ 75,000, વેચાણખાતાની બાકી ₹ 85,000, આવકમાલ ગાડાભાડા ખાતાની બાકી ₹ 2000, પગાર ખાતાની બાકી ₹ 20,000, ડિવિડન્ડ ખાતાની બાકી ₹ 3000 છે, તેમની આખરનોંધો લખો.

નીચે પ્રમાણેની આમનોંધો ખાસ આમનોંધમાં નોંધવામાં આવશે.

તારીખ	વિગત	ખા.પા.	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
ડિસે. 31	વેપાર ખાતે તે ખરીદ ખાતે [બા.જે. : ₹ 75,000થી ખરીદ ખાતું બંધ કરી વેપાર ખાતે લઈ ગયા તેના.]		75,000	75,000
31	વેચાણ ખાતે તે વેપાર ખાતે [બા.જે. : ₹ 85,000થી વેચાણ ખાતું બંધ કરી વેપાર ખાતે લઈ ગયા તેના.]		85,000	85,000
31	વેપાર ખાતે તે આવકમાલ ગાડાભાડા ખાતે [બા.જે. : ₹ 2000નું આવકમાલ ગાડાભાડા ખાતું બંધ કરી વેપાર ખાતે લઈ ગયા તેના.]		2000	2000
31	નફા-નુકસાન ખાતે તે પગાર ખાતે [બા.જે. : ₹ 20,000નું પગાર ખાતું બંધ કરી નફા-નુકસાન ખાતે લઈ ગયા તેના.]		20,000	20,000
31	ડિવિડન્ડ ખાતે તે નફા-નુકસાન ખાતે [બા.જે. : ₹ 3000નું ડિવિડન્ડ ખાતું બંધ કરી નફા-નુકસાન ખાતે લઈ ગયા તેના.]		3000	3000
	કુલ સરવાળો		1,85,000	1,85,000

નોંધ : આ પ્રકારની આખરનોંધોની વિગતવાર ચર્ચા અને સમજૂતી વાર્ષિક હિસાબોના પ્રકરણમાં આપેલ છે.

6. હવાલાનોંધ (Adjustment Entries)

દરેક હિસાબી વર્ષના અંતે ધંધાકીય એકમે ધંધાનું સાચું પરિણામ મેળવવા અને સાચી આર્થિક પરિસ્થિતિ જાણવા માટે કેટલાક હવાલાઓની નોંધ કરવી પડે છે. દા.ત., આખર માલસ્ટોક, ચૂકવવાના બાકી ખર્ચા, મળવાની બાકી આવક અને ઘસારા વગેરે ખાસ આમનોંધમાં નોંધવામાં આવે છે.

આ પ્રકારની હવાલાનોંધોની વિગતવાર ચર્ચા અને સમજૂતી વાર્ષિક હિસાબોના પ્રકરણમાં કરવામાં આવી છે.

દા.ત., હિસાબી વર્ષને અંતે ₹ 20,000 આખર સ્ટોક છે. ₹ 5000 પગારના ચૂકવવાના બાકી છે, ₹ 400 વ્યાજના મળવાના બાકી અને મશીનરી પર ₹ 500 ઘસારો ગણવાનો છે.

આમનોંધો

તારીખ	વિગત	ખા.પા.	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
ડિસે. 31	આખરમાલ સ્ટોક ખાતે તે વેપાર ખાતે [ખા.જે. : ₹ 20,000ના આખર સ્ટોકની હવાલાનોંધ તેના.]		20,000	20,000
31	પગાર ખાતે તે ચૂકવવાના બાકી પગાર ખાતે [ખા.જે. : ₹ 5000ના ચૂકવવાના બાકી પગારની હવાલાનોંધ કરી તેના.]		5000	5000
31	મળવાના બાકી વ્યાજ ખાતે તે વ્યાજ ખાતે [ખા.જે. : ₹ 400ના મળવાના બાકી વ્યાજની હવાલાનોંધ.]		400	400
31	ઘસારા ખાતે તે મશીનરી ખાતે [ખા.જે. : ₹ 500ના ઘસારાની હવાલાનોંધ.]		500	500
	કુલ સરવાળો		25,900	25,900

7. ભૂલસુધારણા નોંધ (Rectification of Errors)

આર્થિક વ્યવહારો નોંધતી વખતે જે ભૂલો નામાનાં હિસાબી ચોપડે થઈ હોય તે સુધારવા માટે જે નોંધ કરવામાં આવે છે, તેને ભૂલસુધારણા નોંધ કહે છે. ધંધાકીય એકમમાં હિસાબી વર્ષ દરમિયાન અનેક વ્યવહારો થાય છે અને તેની હિસાબીનોંધ કરવામાં આવે છે. આ પ્રકારની હિસાબીનોંધ લખવામાં ભૂલ થવાની શક્યતા પણ રહેલી છે.

ચોક્કસ પ્રકારની ભૂલો સુધારવા માટે આમનોંધ લખવી પડે છે. આ પ્રકારની ભૂલસુધારણા નોંધો ખાસ આમનોંધમાં લખવામાં આવે છે.

નોંધ : ભૂલસુધારણા નોંધની વિગતવાર ચર્ચા અને સમજૂતી ભૂલસુધારણા નોંધના પ્રકરણમાં આપવામાં આવી છે.

દા.ત., (A) ₹ 500 પગારના ચૂકવ્યાં પણ તે ઓફિસ ખર્ચ ખાતે ઉધાર થયા છે. આ ભૂલની ભૂલસુધારણા નોંધ નીચે પ્રમાણે કરવામાં આવશે.

પગાર ખાતે	ઉ	500
તે ઓફિસ ખર્ચ ખાતે		500

(બા.જે. : પગારના ₹ 500 ઓફિસ ખર્ચ ખાતે ઉધારાઈ ગયા તેના.)

(B) ₹ 2000નાં યંત્રની ખરીદીની નોંધ ખરીદ ખાતે થઈ છે.

યંત્ર ખાતે	ઉ	2000
તે ખરીદ ખાતે		2000

(બા.જે. : યંત્રની ખરીદી ખરીદ ખાતે નોંધાઈ ગયેલ તે ભૂલ સુધારી તેના.)

સ્વાધ્યાય

1. દરેક પ્રશ્ન માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો :

- (1) અન્ય પેટાનોંધોમાં ન નોંધાતા હોય તેવા હિસાબી વ્યવહારો કયા ચોપડામાં નોંધાય છે ?

(અ) આમનોંધ	(બ) ખાસ આમનોંધ
(ક) રોકડમેળ	(ડ) અન્ય નોંધ
- (2) નીચેનામાંથી કોનો પેટાનોંધમાં સમાવેશ થતો નથી ?

(અ) વેચાણનોંધ	(બ) પેટા રોકડમેળ
(ક) ખાતાવહી	(ડ) ઉધારનોંધ
- (3) વર્ષના અંતે ધંધામાં રહેલા આખર સ્ટોકની હવાલાનોંધ શા માટે લખવી જરૂરી છે ?

(અ) ભૂલ સુધારવા	(બ) સાચો નફો કે નુકસાન શોધવા
(ક) ખાતાની ફેરબદલી કરવા	(ડ) ખાતું બંધ કરવા
- (4) નવા ખરીદેલાં યંત્રને ગોઠવવાની મજૂરીના ₹ 1000 મજૂરી ખાતે ઉધાર્યા છે. ભૂલ સુધારતાં કયા ખાતાંને અસર થશે ?

(અ) મજૂરી ખાતે અને યંત્ર ખાતે	(બ) માત્ર યંત્ર ખાતે
(ક) માત્ર મજૂરી ખાતે	(ડ) રોકડ ખાતે

2. ખાસ આમનોંધ એટલે શું તે સમજાવી ઉદાહરણ આપો.

3. ખાસ આમનોંધમાં નોંધાતા વ્યવહારોનું વર્ગીકરણ સમજાવો.

વ્યાવહારિક દાખલાઓ :

4. ધૂમિલ કામાણી તા. 1-1-2015ના રોજ નીચેની મિલકતો અને દેવાં સાથે વેપાર શરૂ કરે છે, જેના ઉપરથી શરૂઆતની ખાસ આમનોંધ લખો.

₹ 18,000 રોકડા, ₹ 12,000 બેન્કસિલક, ₹ 15,000નું ફર્નિચર, ₹ 20,000નો માલસ્ટોક, ₹ 5000નાં અંગત દેવાદારો અને ₹ 10,000ની માયાબહેનની 12 ટકાની લોનની બાકી લાવ્યા.

નોંધ : રોકડ તથા બેન્કસિલક રોકડમેળમાં નોંધાશે.

5. શ્રી ગુજરાત સ્ટોર્સ લેણીહૂંડી નોંધ, દેવીહૂંડી નોંધ તથા માલપરત નોંધ માટે અલગ પેટાનોંધો રાખતા નથી માટે નીચેના વ્યવહારોની નોંધ તેઓની ખાસ આમનોંધમાં લખો.
- (1) રમણિકે આપણને ચૂકવવાનાં ₹ 8000ના બદલામાં હૂંડી સ્વીકારી પરત કરી.
 - (2) વિજયની લખેલી ₹ 3000 દેવીહૂંડી સ્વીકારી પરત કરી.
 - (3) રમણિકની લેણીહૂંડી રમેશને વેચાણશેરો કરી આપી.
 - (4) ₹ 3000નો માલ પરશે આપણને પરત કર્યો.
 - (5) મહેન્દ્રને ₹ 1500નો માલ પરત મોકલાવ્યો.
6. નીચેના વ્યવહારો શ્રી રાકેશ પટેલની ખાસ આમનોંધમાં નોંધો.
- (1) ₹ 5000નો માલ અનાથ-આશ્રમમાં આપ્યો.
 - (2) ₹ 4000નો માલ નમૂના તરીકે મફત વહેંચ્યો.
 - (3) ₹ 8000નો માલ ધંધામાંથી અંગત વપરાશ માટે લઈ ગયા.
 - (4) ₹ 3000નું ફર્નિચર, ₹ 2800નો માલ આપી ખરીદ્યું.
 - (5) ₹ 7000નો માલ અકસ્માતથી નાશ પામ્યો, જે પેટે વીમા કંપનીએ ₹ 5500નો દાવો મંજૂર કર્યો.
 - (6) ₹ 2000 નિરાલી પાસે લેણા છે, જે રકમ હવે મળી શકે તેમ નથી.
 - (7) યંત્ર પર ₹ 800 ઘસારો માંડીવાળો.
 - (8) માર્ચ મહિનાનો પગાર ₹ 7800 ચૂકવવાનો બાકી છે.
7. નીચેના વ્યવહારોની નોંધ શ્રી એકતાના ચોપડે ખાસ આમનોંધમાં લખો :
- 2014
- માર્ચ 1 ધંધો શરૂ કરવા માટે ₹ 7000નું ફર્નિચર, ₹ 15,000નો માલ અને ₹ 20,000નાં યંત્રો ધંધામાં લાવ્યા.
- 2 ₹ 2000નું સાયન્ટિફિક કેલ્ક્યુલેટર તથા ₹ 25,000નો સેલ્યુલર ફોન ધંધા માટે 'કમલેશ ટ્રેડર્સ'માંથી ખરીદ્યા.
- 3 ₹ 3000નો માલ આપી ઘર માટે ₹ 2500નો પંખો ખરીદ્યો.
- 4 ₹ 8000ની હૂંડી નમ્રતા પર લખી, જે તેણે સ્વીકારી પરત કરી.
- 5 નમ્રતાની હૂંડી યેશાને ₹ 8050ના દેવા પેટે ચૂકતે હિસાબે વેચાણશેરો કરી આપી.
- 6 ₹ 6000ની હૂંડી ભારતે લખી, જે આપણે સ્વીકારી તેઓને પરત કરી.
- 7 ₹ 8000નો માલ દુકાનમાંથી ચોરાઈ ગયો જેની સામે વીમા કંપનીએ 75 % રકમનો દાવો મંજૂર કર્યો.
- 8 નિરવ પાસેથી આપણે ₹ 8000 લેવાના છે અને નલિનને ₹ 8200 આપવાનાં છે, ₹ 8000 નિરવ પાસે કબૂલાવી નલિનનો હિસાબ ચૂકતે કર્યો.
- 9 રાજેન્દ્ર પાસેથી ₹ 2000 ઘાલખાધ પરતના રોકડા મળ્યા.
- 10 મનોજને ₹ 300 વ્યાજના ચૂકવવાના થયા.
8. નીચેના વ્યવહારોની ખાસ આમનોંધ લખો :
- (1) રેણુકા પાસેથી મળેલ ₹ 700ની નોંધ ભૂમિકા ખાતે કરેલ છે.
 - (2) ઉપદેશના અગાઉ માંડી વાળેલ ઘાલખાધના ₹ 1000 પરત મળેલ છે, જે ઉપદેશ ખાતે જમા કરેલ છે.

- (3) શર્માને ચૂકવેલ ₹ 800 વર્મા ખાતે ઉધાર કરેલ છે.
- (4) વીમા પ્રીમિયમના ચૂકવેલ ₹ 1200 ઉપાડ ખાતે ઉધાર કરેલ છે.
- (5) ધંધામાંથી ₹ 6000નું જૂનું ફર્નિચર ₹ 5800માં વેચી દીધું.

9. નીચેનાં ખાતાં બંધ કરવાની નોંધો લખો :

(1) વ્યાજ ખર્ચ ખાતું	₹ 1000
(2) વેચાણપરત ખાતું	₹ 3000
(3) ખરીદપરત ખાતું	₹ 2000
(4) મળેલ વ્યાજ ખાતું	₹ 800
(5) જાહેરાત ખર્ચ ખાતું	₹ 1500
(6) પગાર ખાતું	₹ 4000
(7) મળેલ ડિવિડન્ડ ખાતું	₹ 700
(8) ખરીદ ખાતું	₹ 5000
(9) વેચાણ ખાતું	₹ 10,000

